

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vitæ Pontificum Romanorum

Ex Antiquis Monumentis Collectæ

Sandini, Antonio

Bambergæ, 1753

CLVII. Gregorius VII. Anno Christi 1073. Henrici IV. Regis 18. Michaelis
Ducæ 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65464](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65464)

notant. Vide annotat. 1. ad Anastasium IV.
& annotat. 5. ad Hadrianum IV.

CLVII.

GREGORIUS VII.

ANNO CHRISTI 1073.

HENRICI IV. REGIS 18. MI-
CHAELIS DUCÆ 3.

GREGORIUM VII. Hetruscum,
 G seu, ut aliis placet, Roma-
 num, (1) *Hildebrandum* antea di-
 ctum, S. R. E. Archidiaconum, Bar. an.
 commemorabili pietate atque doctri- 1073. § 20
 nâ præditum, rebûsque pro Ecclesia 23. 27.
 gestis spectatissimum, anno 1073. X. Pag. 5. 4.
 Kal. Majas invitum mœrentémque 6. 7.
 consensione unâ Clerus populûsque in
 Alexandri II. locum cooptârunt. (2)
 Hic statim misit ad Henricum Regem
 Legatos de electione sua, quam ille
 approbavit, legavitque Romam
 Gregorium Episcopum Vercellen-
 sem, qui adesset consecrationi ejus.
 (3) Post susceptum sacrum Presby-
 teratûs Ordinem III. Kal. Jul. Pon-
 tifex inauguratus est. (4) Nullam
 aliam priorem curam egit, quàm ut
 Simoniacam labem, & Nicolaita-
 rum

- Bar. an. 1074. §. 37. 40. Pag. §. 4. 5. 6. rum hæresim extingueret. Hinc magnum in odium pervenit Henrici usurpantis sibi Simoniacas investituras, & Clericorum, qui Simoniaci erant obnoxii, qui que contendebant licere sibi uxorem ducere. Utrisque restitit constantiâ pari. Namque frequentibus Synodis, veterum Pontificum, & canonum (5) auctoritatem secutus, edixit, ne Clerici uxorem sibi adjungerent, ne Ordinis Sacramentum conferretur nisi professis celibatuum perpetuum, néve quis interesset sacris Sacerdotum, qui uxorem haberent. (6) De Simoniacis ita decrevit, *ut Clerici aliquem Sacrorum Ordinum gradum & Officium per pretium adepti nullatenus deinceps in Ecclesia ministrarent*, qui que ab laicis Ecclesie investituram acciperent, & laici ipsi, qui darent, anathemate plecterentur. Ob id ira crevit Henrico arroganti sibi jus istiusmodi. Ut eum leniret, & ab errore deduceret, nihil in expertum Gregorius reliquit.
- Bar. an. 1076. §. 6. Pag. §. 4. Summâ erga ipsum humanitate per annos amplius quinque usus est. Per epistolas, per Legatos, per matrem ejus Agnetem admonuit, castigavit

Apud
Labb.
tom. 10.
Conc.
Pag. 319.

ac tanquam Medicus, qui salutis causa, remedia adhibet tristiora, percussit anathemate. Amantissimi parentis officio functus experiri ultima statuit. Concilio itaque Romæ habito, rursus ab communione Ecclesiæ se junctum privavit Regis titulo, & jurato Principum ac Populorum obsequio. (7) Regnum Henrico abrogatum affirmavit Rudolpho Sueviæ Duci à Principibus Rege Germaniæ jam creato, missâ ad eum regiâ coronâ, in qua erat sententia hæc:

Bar. an.
1080. §. 7
12. 16. 19
Pag. 6.
1. 3.

*Petra dedit Petro, Petrus diadema
Rudolpho.*

Quod simul audivit Henricus, huc excessit ira ejus, ut habito Brixiæ conventu Episcoporum factionis suæ, Gregorium dejiceret Pontificatu, & Guibertum Præsulem Ravennatem, diris ab eodem Gregorio triennio antè devotum, substitueret, deductumque Romam in Petri Sede *Clementis III.* nomine per vim collocaret. (8) Ausum rem hanc novis execrationibus Gregorius persecutus est, nec morti proximus, quod tradere quidam, sententiam in eum sæpius latam abolevit. (9) *Regem insu-*

Bar. an.
1081. §. 2.
Pag. 5.
1. 2.

Q9

per

per *Boleslaum* (ob necem illatam *Stanislao* Episcopo *Cracoviensi*) & Regnum *Polonia* omni honore, dignitate, & excellentiâ Regali privavit. (10) Eodem tempore etiam in hoc versata cura ejus, ut *Berengarium* traduceret ad bonam mentem. Duabus enim Synodis anno 1078. & 1079. Romae celebratis obtinuit, ut ille semel atque iterum hæresim ejuraret, editâ secundâ ac tertiâ Catholicæ Fidei formulâ. (11) *Gregorio* adversus *Henricum* Regem quamvis propinquum suum præsto fuit *Mathildis* Comitissa *Romana*. Ecclesia filia virilis animi constantiam tenens; tantoque ei fortius resistens, quanto magis hujus astutiam, & Papæ innocentiam noverat. (12) Eidem, & Sanctæ *Romana* Ecclesia *Liguriam* & *Tusciam* provincias devotissimè obsequi. (13) Anno 1085. VIII. Kal. Junii mortuus est tumulatusque *Salerni*, quò confugerat, ut *Henrici* infidias evitaret. Annos duodecim, mensem unum, & dies tres vigilantissimus Pontifex fuit, & in Martyrologio Romano præcipuam habet laudem propugnatoris ac defensoris acerrimi Ecclesiastica libertatis. (4)

Bar. an.
1085.

§. II.
Pag. §.
6. 7.

AN.

ANNOTATIONES.

(1) A Paulo Beuriedensi, qui fuit Gregorio VII. æqualis, in Vita ejus cap. 1. tom. 3. Scriptor. Rer. Italic. pag. 317. dicitur *natione Tuscus*: ab Hugone autem Flavianiacensi Scriptore ejusdem ætatis in Chronico Virdunensi apud Labbeum tom. 1. Nova Bibliothecæ Manuscriptorum Librorum pag. 106. traditur *natus in Urbe Roma parentibus Civibus Romanis, & quod maximum est, religiosus.*

(2) Id pater ex decreto electionis ejus apud Baronium ad an. 1073. §. 24. & apud Labbeum tom. 10. Conc. pag. 6. itaque mentitur Benno Pseudo-Cardinalis creatus à Pseudo-Pontifice *Clemente III.* scribens, Gregorium VII. per vim occupasse Sedem Apostolicam, nullo Cardinale suffragante, nullo Cleri populique consensu. Eundem Bennoem, ejusque sectatores recentes Heterodoxos mentiri affirmantes, Gregorium dubitasse de præsentis Corporis Christi in Eucharistia, satis superque ostendit Gregorius ipse epist. 47. lib. 1. quæ Mathildem Comitissam hortatur ad Eucharistiæ Sacramentum frequenter sumendum. *Inter cetera, quæ tibi contra principem mundi arma, Deo favente, contuli, quod potissimum est, ut Corpus Dominicum frequenter acciperes, judicavi, & ut certa fiducia Matris Domini te omnino committeres, præcepi.* Postea D. Ambrosii, Gregorii, Joannis Chrysostomi in id testimonia recitat; tandem laudatâ

datâ B. Virginis erga *conversos peccatores*
 & *peccatrices* clementiâ, ita concludit
Pone itaque finem in voluntate peccandi,
 & *prostrata coram illa ex corde contrita*
 & *humiliato lacrymas effunde.* Inveniet
 illam, indubitanter promitto, promptiorem
 carnali matre, ac mitiorem in tui dile-
 ctione.

Ex memorato decreto electionis Grego-
 rii VII. ita colligit Angelus de Nuce
 notat. in Chron. Casin. lib. 4. cap. 2.
 tom. 4. Script. Rer. Italic. pag. 491. Gre-
 gorius VII, à solo Clero Romano, præ-
 sentibus tamen Episcopis Cardinalibus,
 aliisque Episcopis & Abbatibus, eligitur.
 Et verbis decreti interjectis: *Clerus ergo*
Romanus, ad quem spectabat electio,
Presbyteros & Diaconos tantum Cardina-
les cum inferioribus Ordinibus com-
pletebatur, non Episcopos.

(3) Pagius ad an. 1074. §. 6. animadvertit,
 Gregorium VII. ultimum fuisse,
 cujus electio ante consecrationem Imperato-
 ris significata fuerit.

(4) Vide annotat. 1. ad Sabinianum.

(5) De quibus commemorat. auctor Apo-
 logetici *super decreta, quae Gregorius VII.*
in Romana Synodo promulgavit contra
Simoniacos & incontinentes Altaris mi-
nistros cap. 11. & seqq. epud Labbeum tom.
 10. Conc. pag. 324. & Natalis Alexander
 dillert

differtat. 19. in Hist. Eccl. Sæc. IV. Hinc re-
 felluntur; qui dicunt, onus cœlibatûs ab hoc
 primùm Pontifice Clericis impositum. Lam-
 bertus Schafnaburgensis *hujus temporis*
rerum gestarum inspector & scriptor,
 ut ait Baronius ad an. 1074. §. 35. in Chron.
 inter Scriptores Rer. Germanic. Pistorii tom.
 1. pag. 418. *Cum magna pars Italia ejus*
(Mathildis Comitissæ) pareret Imperio, &
omnibus, qua prima mortales ducunt, su-
pra ceteros terra illius Principes abunda-
ret, ubicunque operâ ejus Papa indignisset,
oculus aderat, & tanquam Patri vel Do-
mino sedulum exhibebat officium. Unde
nec evadere potuit incesti amoris suspicio-
nem, passim jaçantibus Regis fautoribus,
& præcipuè Clericis, quibus illicita, &
contra scita canonum contracta conjugia
prohibebat, quod die ac nocte impudenter
Papa in ejus volutaretur amplexibus, &
illa furtivis Papa amoribus præoccupata,
post amissam conjugem, ultra secundas
contrahere nuptias detrectaret. Sed apud
omnes sanum aliquid sapientes luce cla-
rius constabat, falsa esse, qua dicebantur.
Nam & Papa tam eximie, tamque Apo-
stolicè vitam instituebat, ut nec minimam
sinistri rumoris maculam conversationis
ejus sublimitas admitteret, & illa in Urbe
celeberrima, atque in tanta obsequentium

frequentia obscœnum aliquid perpetrare
latere nequaquam potuisset. Signa etiam
& prodigia, quæ per orationes Papæ fre-
quentius fiebant, & zelus ejus ferventis-
simus pro Deo, & pro Ecclesiasticis legibus
satis enim contra venenatas detrahorum
linguas communiebant. Cæterum Grego-
rius, dum viveret, obrectatores laudum su-
rum habuit impudentissimos, ut non sine
magno animi dolore legere liceat Apologias
quibus impositas sanctissimo Pontifici inju-
rias confutârunt S. Anselmus Episcopus Lan-
tensis, Paulus Benriedensis, Gerohus Reich-
spergensis. Veteres in Gregorium calum-
nias renovârunt postremæ ætatis Heterodoxi
confutati a Bellarmino lib. 4. De Rom. Pont.
cap. 13. à Gretsero in Apologia pro Gregorio
VII. ubi quinquaginta recenset ejus laudas
res, aliisque recensibus ejusdem Pontificis
defensoribus, & nuperimè à Vincentio Lu-
dovico Gotti, nunc S. R. E. Cardinali, in Col-
loquiis Theologico Polemicis, & Gregorio
VII. Vindiciis. Vide Lambertinum De Sacra-
menti Dei Beatif. & Beat. Canoniz. lib. 1. cap. 4.
S. 10.

(6) Baronius ad an. 1074. §. 40. Sige-
bertus invehitur refractarius ipse in Gre-
gorii renovatum decretum prædecessorum
quo juberebatur, ne conjugatorum Sacerdotum
quis Missas audire præsumeret, quasi
negaret ipse Gregorius, vel alii, qui hoc
permississent, per improbos Sacerdotes non

confici Sacramentum. Nunquam istud dixit aliquis Romanorum Pontificum, sed tantum quod eâ ratione statuissent, ut si fornicarius Sacerdos sic se contemni videret, abstineret ab infami consortio foeminarum. Eui verba ipsa Gregorii in epist. ad Ottonem Episcopum Constantiensem apud Labbeum tom. 10. Conc. pag. 316. Statuimus etiam, ut si ipsi contemptores fuerint nostrarum, imò sanctorum Patrum constitutionum, populus nullo modo eorum officia recipiat, ut qui pro amore Dei & officii dignitate non corriguntur, verecundiâ sæculi & objurgatione populi resipiscant.

(7) Antiqui, recentésque, qui sequuntur Ottonem Frisingensem, existimant Gregorium VII. omnium primum usurpasse sibi jus regie potestatis abrogandæ. Verba Ottonis sunt hæc ex cap. 35. lib. 6. *Legō & relego Romanorum Regum & Imperatorum gesta, & nusquam invenio quenquam eorum ante hunc Henricum IV. a Romano Pontifice excommunicatum, aut Regno privatum.* Bellarminus in Tractatu de potestate summi Pontificis in rebus temporalibus adversus Gulielmum Barclajum cap. 9. respondet: *Fuit quidem Otto Frisingensis doctrinâ, moribus, & nobilitate insignis: sed tamen legendo & relegendo non invenit omnia, Nam Arcadium Im-*

peratorem ab Innocentio I. Pontifice propter ejectionem S. Joannis Chrysostomi excommunicatum fuisse, testatur Nicephorus Lib. 13. cap. 34. qui & sententiam ipsius excommunicationis ad verbum recitat: ejusdem excommunicationis meminit Gregorius VII. in Epist. ad Episcopum Metensem. Leonem quoque Isauricum Imperatorem à Gregorio II. & rursus à Gregorio III. excommunicatum propter heresim Iconomachorum, & vectigalibus Italia privatum, testantur Historici Græci & Latini, ut supra demonstravimus, Bellarmini auctoritatem septima ex nostris dissertationibus secuti sumus, & adversariorum argumenta confutavimus.

(8) Falsus iste Pontifex, ut Henrico redderet vicem, eum solemniter Imperator coronavit. Schisma ab Henrico IV. & Henrico V. ejus filio ad annos amplius quadraginta propagatum est. Ex schismate manavit heresis, quam qui sequerentur, Henriciani dicti sunt, & in Concilio Quintilneburgensi damnati. Asserebant, summam esse Imperatoris auctoritatem in electionibus Episcoporum, ac Pontificum Romanorum; ideoque illum solummodo esse Pontificem legitimum, quem Imperator, seu Rex Germaniæ nominasset, nullamque rationem habendam esse anathematis dicti à Pontifice in Regem.

(9) Paulus Benriedensis in Vita Gregorii VII. cap. 110. tom. 3. Scriptor. Rer. Italiæ pag. 348. ubi agit de ejusdem Pontificis obitu.

Interea B. Gregorius super his, quos excommunicaverat, requisitus, si quam dispensationem facere vellet, respondit: Præter Henricum Regem dictum, & Guibertum Apostolicæ Sedis inuaforem, & omnes illas principales personas, quæ aut consilio aut auxilio favent nequitia vel impietati illorum, omnes absolvo & benedico, quicumque me hanc habere specialem potestatem in vice Apostolorum Petri & Pauli credunt indubitanter.... Ubi verò in extremo positus erat, ultima verba ejus hæc fuerunt. Dilexi justitiam, & odivi iniquitatem, propterea morior in exilio.

Consentiens est Hugo Flaviniacensis in Chronico Virdunensi apud Labbeum tom. 1. Novæ Bibliothecæ Manuscriptorum Librorum pag. 232.

(10) Duglossus seu Longinus Episcopus Leopoliensis lib. 3. Historiæ Polonicæ ad an. 1079. pag. 295.

(11) Primam ediderat anno 1059. coram Nicolao II. Sed sicut post primam, ita post tertiam rediit ad errorem pristinum. Postea tamen eum pœnituit ex animo per annos octo, Obiit enim die 6. Februarii anno 1088. octavo post Concilium Burdegalense, quod postremum in ejus causa celebratum est. Vide Mabillonii *Observationes de multiplici Berengarii damnatione, Fidei professione, & relapsu, deq̄ue ejus pœnitentia.* Tom. 2. Analect. pag. 477.

(12.) Hugo Flaviniacensis in Chronico Virdunensi apud Labbeum in Nova Bibliotheca

Manuscriptorum Librorum tom. 1. pag. 22.
Vide paulò ante positam annotat. 5.

(13) Leo Ostiensis lib. 3. Chron. Calim.
cap. 49. à quo ibidem Mathildis dicitur
Comitissa Liguria & Tuscia, à Protonotario
autem Lucensi in Annalibus ad an. 1119.
Domina totius Tuscia, & Lombardia.

Donizo Presbyter in Vita Mathildis lib. 2.
cap. 1. tom. 5. Scriptorum Rer. Italic. pag. 366.
367.

*Postposuit Regem: per tres tenuit per
menses*

*Gregorium Papam, cui servit ut altera
Martha:*

*Auribus intentis capiebat sedula mentis
Cuncta Patris dicta, cum Christi verba
Maria:*

*Propria clavigero sua subdidit omnia
Petro,*

*Janitor est Cali sunt haeres, ipsaque Petri
Accipiens scriptam de cunctis Papa
benignus.*

Muratorius in hunc locum: Invaluit eo se-
culo, ac potissimum Gregorii VII. Papa
temporibus, mos offerendi non Castra so-
lum, sed & integra Regna Apostolica Sedis
eaque rursus ab illa accipiendi in feudum,
ad praestitum Demetrius Russorum Rex du-
bus ante pacem Canusinam annis, nempe
anno 1075. tum alter Demetrius Croatiae
& Dalmatiae Dux, sive Rex. Bertramus

quoque Provincia Comes omnia sua eidem
obtulit anno 1081. ne alia exempla prete-
ream. Imò idem Gregorius VII. insinuas-
se videtur epist. 3. lib. 9, ut id ab aliis
Potentibus viris fieret amore beati Petri, pro
suorum peccatorum absolutione.

Idem Gregorius VII. lib. 8. epist. 23. apud
Lab. tom. 10. Conc. pag. 274. *Dicendum
est omnibus Gallis, & per veram obedi-
entiam precipiendum, ut unaquaque domus
salicem unum denarium annuatim solvat
B. Petro, si eum recognoscunt Patrem &
Pastorem suum more antiquo. Nam Ca-
rolus Imperator (sicut legitur in tomo ejus,
qui in Archivo Ecclesie B. Petri habetur)
in tribus locis annuatim colligebat mille
& ducentas libras ad servitium Aposto-
lica Sedis, id est, Aquisgrani, apud Podi-
um S. Mariae, & apud S. Agidium;
excepto hoc quod unusquisque propria
devotione offerebat. Idem verò magnus
Imperator Saxoniam obtulit B. Petro,
cujus eam devicit adjutorio.*

Donationis diploma à Mathilde renovatum
anno 1102. legas apud Baronium ad an. eun-
dem §. 20. & ad calcem Donizonis tom. 5.
Scriptor. Rer. Italic. pag. 384. Vide annotat.
6. ad Gregorium III. & annotat. 2. ad Lu-
cum 11.

(14) Post Gregorii VII. epistolam 55. libri
2. apud Labbeum tom. 10. Conc. pag. 110.
&

& apud Harduinum tom. 6. pag. 1304. leguntur enunciata septem & viginti, quibus continentur Romani Pontificis iura. Eorum titulus *Dictatus Papa* Ad Synodum Romanam an. 1076. à Gregorio VII. celebratam illa pertinere, existimat Baronius ad annum eundem §. 31. Singula exponit atque defendit Christianus Lupus Operum part. 5. pag. 164. edit. Veneræ. Petrus quoque de Marca lib. 7. De Concordia sacerdotii & Imperii cap. 26. §. 4. eorum auctorem esse dicit Gregorium VII. Negat Launojus lib. 6. epist. 13. Natalis Alexander dissertat. 3. in Hist. Eccl. Sæc. XI. & XII. Dupinus in Nova Bibliotheca Auctorum Ecclesiasticorum tom. 8. Sæc. XI. extremo cap. 5. pag. 68. 69.

CLVIII.

VICTOR III.

ANNO CHRISTI 1086.

HENRICI IV. IMP. 3. ALEXII
COMNENI 6.

VICTOR III. Beneventanus à Gregorio VII. Pontifex designatus est. Is enim tribus ante diebus, quàm iret ad superos, rogatus ab Episcopis & Cardinalibus, ut significaret, quem Pontificatu dignum haberet præ reliquis, *trium dedit optionem, videlicet Desiderii Cardinalis & Abbatis*
Cano-